

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра журналістики та філології

Завідувач кафедри
Садівничий В.О.

2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійної програми Журналістика на тему
Жінка під час війни: добірка журналістських матеріалів
A woman during the war: a collection of journalistic materials

Здобувачка групи ЖТз-91с Басараб Євгенія Олександрівна

Басараб Євгенія Олександрівна _____

Керівник: Гаврилюк Інна Леонідівна, доцент кафедри журналістики та
філології

Суми 2023

Басараб Є. О. Жінка під час війни: добірка журналістських матеріалів [Текст] : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня «бакалавр» ; спец. 061 – журналістика ; наук. керівник І.Л.Гаврилюк. Суми : СумДУ, 2023. 37 с.

Представлена бакалаврська робота присвячена актуальній темі сьогодення – українській жінці в умовах війни, складнощам, перешкодам та незламності української жінки, яка переживає такий складний період в історії рідної країни. Кожна з героїнь має різні проблеми та радощі, але всі вони сплетені одним – війною. Тему розкрито за допомогою сторітелінгу та інтерв'ю.

Бакалаврська робота викладена на 40 сторінках: містить вступ, пояснювальну записку, два розділи, які розділено на три підрозділи, список використаних джерел, авторський доробок та висновки.

Ключові слова: жінка під час війни, медіа, інтерв'ю, сторітелінг.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	6
1. Обґрунтування інформаційного продукту	6
1.1 Опис практичної проблеми, що розв’язується у кваліфікаційній роботі.....	6
1.2 Аналіз матеріалів конкурентів.....	6
1.3 Обґрунтування методики та обраної концепції, на яких ґрунтується робота	8
2. Специфікація виконаної роботи	11
2.1 Авторська ідея	11
2.2 Інформаційний привід та цільова аудиторія	11
2.3 Прогнозовані результати втілення матеріалів.....	13
II. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	15
III. АВТОРСЬКИЙ ДОРОБОК	17
ВИСНОВКИ	37

ВСТУП

Актуальність. Жінка та війна, на перший погляд, не пов'язані між собою теми, але не зараз. Зима 2022 року показала, що жінка – це не лише розум, краса, мультизадачність у побуті та суспільстві, це міць, сталь, безстрашність, подолання будь-яких проблем, терпіння та лють.

Із початком повномасштабного вторгнення кожна дівчинка, дівчина, жінка, бабуся стали одним-єдиним – жінкою під час війни! У багатьох із них рашисти забрали будинки, рідних, а в когось – життя. Понівечені морально, фізично, вони відроджувались з попелу, мов фенікс, заради того, аби здолати ворога та жити у вільній країні, щоб наступні покоління не знали горя, сліз й страху за життя.

Одна взяла зброю в руки та кожного дня вбиває фізично ворога, інша – веде боротьбу на інформаційному полі, надаючи розголосу проблемі по всьому світі, тим самим знищуючи окупантів морально, третя – волонтерить, віддає свої речі тим, хто цього потребує, готує воїнам на передову обіди та плете маскувальні сітки. І кожна – герой!

Коли ти сама жінка, яка живе під час війни, ти перетворюєшся зовсім на іншу людину, ти швидко дорослішаєш, береш на себе велику відповідальність за інших, мрії та плани стають вже геть іншими, а внутрішній стан наповнений хвилюванням, болем та жагою помсти.

Країна ніколи не зламається, поки кожен веде боротьбу на своєму фронті! Саме за допомогою сторітелінгу та інтерв'ю тема буде розкрита найширше та досконаліше, як говориться у книзі «Сторітелінг для очей, вух та серця» – «Усе на світі можна пояснити історіями. Хай би про що ви писали, інформація стає яскравішою та цікавішою, якщо загорнути її в цей формат» [1].

Сторітелінг – це кардинально новий підхід до написання текстів. Грамотно побудована історія викликає у людини певні емоції. Це можуть бути переживання, радість, співчуття – все, що викликає емоцію,

запам'ятовується краще. Автор перетворюється на доброго знайомого, який розповідає про будь-що, вам цікаво слухати його. Головними характеристиками цих жанрів журналістики є: занурення в глибину історії, дослідження, близькість між респондентами, висвітлення шляхів боротьби, переломних моментів та злетів, простота викладу матеріалу.

Інтерв'ю дає можливість залучити інформацію, яку неможливо отримати шляхом використання кількісних методів збирання первинної інформації. Прикладом можуть бути дані про такі приховані психологічні характеристики, як мотивація, переконання, ставлення респондентів до обговорюваної проблеми тощо. Інтерв'ю дає змогу одержати глибинну інформацію про думки, погляди, мотиви, уявлення респондентів.

Мета кваліфікаційної роботи – створення матеріалів про жінок, які змушені долати проблеми, що їх спричинила держава-терористка – рф, яка розпочала повномасштабну війну проти України, продемонструвати їх величезний вклад у боротьбу та майбутню перемогу держави.

Завдання кваліфікаційної роботи:

1. Обґрунтувати та довести значущість і важливість інформаційного продукту.
2. Охарактеризувати специфікацію авторського доробку.
3. Створити власний інформаційний продукт.

Практичним значення роботи є подальше використання презентованого матеріалу для глибшого вивчення теми та популяризації серед різних верств населення, застосування інформації для модернізації й переробки в аудіо/відеоподкаст, поширення на тематичних заходах та мастермайндах.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Обґрунтування інформаційного продукту

1.1 Опис практичної проблеми, що розв'язується у кваліфікаційній роботі

У кваліфікаційній роботі порушено питання подолання жінками проблем в умовах війни.

З 2014 року російська федерація веде асиметричну гібридну війну з Україною. 24 лютого 2022 року розпочався новий широкомасштабний етап збройної агресії, внаслідок якого (станом на січень 2023 року) підтверджена кількість загиблих серед мирного населення в Україні перевищила 7 тис. мирних жителів (із них – 1875 жінок та 177 дівчат . Мільйони жінок та їхніх дітей були змушені покинути свої домівки, рятуючись від жорстокості війни. Під час воєн жінки часто несуть виняткову відповідальність за своїх дітей.

Поставлені цілі, яких прагну досягнути: інформування людей, підвищення обізнаності громадян, залучення підтримки, актуалізація та вирішення проблеми ущемлення жінок під час війни.

1.2 Аналіз матеріалів конкурентів

Війна в Україні є подією світового масштабу, яка сколихнула трагічність країни Європи. Найвідоміші медіа активно поширюють інформацію та висвітлюють тему української жінки під час війни, що допомагає просувати достовірну інформацію та зменшувати потік фейків, відбувається привернення уваги закордонних фондів для підтримки українських жінок. Продемонстровані матеріали різняться за формою викладу, жанром, структурою та посилом, але головний фактор, що їх

поєднує – це проблема, а саме гостре питання – «українська жінка під час війни»

Приклади матеріалів конкурентів:

- *Не хочуть бути жертвами: як війна змінює українських жінок і ставлення до них в Україні та світі* (<https://www.radiosvoboda.org/a/feminizm-hender-viyna-ukrayinski-zhinky-bizhenky/32221558.html>)
- *Жінки і війна* (<https://www.pravda.com.ua/cdn/cd1/bforum/a15.html>)
- *Як це - бути україркою під час війни* (<https://www.bbc.com/ukrainian/features-63962938>).

Матеріал «*Не хочуть бути жертвами: як війна змінює українських жінок і ставлення до них в Україні та світі*» належить до групи аналітичних жанрів, у ньому подані порівняння, цифри, заглиблення в історію та проведення розслідування задля доведення величезного впливу жінки на хід війни, як завдяки жінкам у 1939 році було врятовано цілі батальйони.

Наступний матеріал «*Жінки і війна*» написаний у жанрі інтерв'ю, де героїні діляться переживаннями, проблемами й травмами, що лишила війна, вона забрала багато цінного в кожної – як морального, так і фізичного та матеріального, але є те, чого в цих жінок не забрати жодними зусиллями, це – жага до свободи. Їх зібралось 6, кожна успішна й талановита, кожна, взявши свої навички й талант, зробила так, аби про українську жінку, її долю дізнався світ. Їх інформаційна боротьба не залишає шансів для сумнівів усім західним країнам у правдивості геноциду українського народу.

Останній матеріал «*Як це - бути україркою під час війни*» побудований на статистичних даних, вибірках й коментарях експертів. Основу складають документи ЮНІСЕФ та посилання на закони Європи й світу. У матеріалі висвітлюються проблеми, з якими кожного дня стикаються українські жінки, який біль тримають у собі і як продовжують вірити крізь призму непрохідної темряви.

За допомогою аналізу конкурентів ми глибше розуміємо тему, виділяємо головні аспекти, також виокремлюємо для себе, що автори для розкриття

теми здебільшого вдаються до написання аналітичних матеріалів, найменше представлені жанри, де порушена проблема показується крізь призму життєвих історій конкретних героїнь.

Проведений аналіз довів: розмови з героями – найефективніший спосіб отримання інформації, а її подання в жанрі сторітелінгу та інтерв'ю дає можливість охопити більший та якісніший відсоток зворотного зв'язку від аудиторії.

1.3 Обґрунтування методики та обраної концепції, на яких ґрунтується робота

Сторітелінг активно застосовується в жанрах сучасної журналістики. Наприклад, із метою донесення інформації про ситуацію. Конкретні людські історії мають можливість вплинути на людські емоції та зробити так, аби ці історії надовго запам'яталися, не поступаючись у людській пам'яті іншій інформації.

«Майстерність розуму сприймати історії дала змогу людям упорядкувати потік подій у керовану та раціональну дійсність. Історія структурує життєві процеси, вибудовуючи з хаосу, суперечностей та безглуздості порядок, єдність і сенс», – зазначають Р. Мак-Кі та Т. Джерас [цит. за 3]. Приклади структурування подій і процесів, а також людських доль як демонстрація того, що реально відбувається, яскраво відображені в історіях, розміщених на сайті радіо «Свобода».

У випуску від 23 жовтня 2019 р. журналістка Юлія Рацибарська в інтерв'ю «Історія донеччанки. Два роки вона була в полоні російських гібридних сил» розповідає про 65-річну жительку Донецька Ольгу Політову, яка провела в полоні бойовиків «ДНР» понад два роки:

«Жінку з відверто проукраїнськими поглядами спинили на блокпосту, коли вона, медик з багаторічним досвідом, їхала з роботи в прифронтовому селищі додому, у місто. «Засудили» начебто за допомогу українським

військовим. Переживши жахи «слідства» та ув'язнення, лікарка була звільнена в грудні 2017 року під час масштабного обміну полоненими. Матеріали щодо неї передані до Європейського суду з прав людини». Що цікаво, що сама героїня також розповідає історію, яка без зайвих слів демонструє, що ж насправді там відбувалося: «Нас зупиняють на блокпосту перед Донецьком. Сідає до нас бурят з автоматом, брудний, страшний. Я кажу: «А що ви тут робите?» А він: «Я захищаю свою землю». Як я стрималась тоді, я не знаю. Він би мене вбив, якби я тоді заперечила. Захищають вони «свою» землю... Коли це донецька земля була їхньою?..» ([URL:https://www.radiosvoboda.org/a/30232670.html](https://www.radiosvoboda.org/a/30232670.html))

Інструменти сторітелінгу дають можливість дохідливо донести інформацію та викликати спектр емоцій у читача, тим самим заволодівши увагою, часом, довірою.

Використання інструментів сторітелінгу на ринку ЗМІ робить інформацію доступною, зрозумілою та прийнятною. Це особливо важливо для нинішніх часів, коли традиційні медіа зазнають серйозних і кардинальних змін. Психологічні механізми емпатії дають можливість більше залучати аудиторію, розширювати коло її інформування та загалом перетворювати інформацію на довгострокову.

Потрібно відзначити, що специфіка роботи інтерв'юера вимагає особливих особистих якостей, тривалої підготовки і досвіду.

Я переконалася, що сторітелінг та інтерв'ю – це передача необхідних сенсів у формі історії, використання форми історії для того, щоб захопити увагу людини та забезпечити її необхідною мотивацією. Під мотивацією розуміється емоційна складова. Тобто, щоб примусити людину виконати якусь дію, необхідно змусити її щось відчувати.

Сторітелінг та інтерв'ю є комплексним способом викликати емоцію у людини, що читає текст.

Кожна історія містить важливе:

- герой/герої

- структура
- зв'язаність подій
- проекція (приближення до реальних подій).

2. Специфікація виконаної роботи

2.1 Авторська ідея

Сутність авторської ідеї полягає у просуванні та глибшому вивченні теми «Жінка під час війни». Історія про війну традиційно розповідається з відображенням битв, політики та військових стратегій, але часто загублені голоси жінок, які також відчують тяготи війни і часто беруть на себе активну роль у супротиві.

Ця ідея демонструє силу жіночої солідарності, вміння адаптуватися до складних особливостей та боротися зі стереотипами гендерних ролей. Авторська ідея також має на меті поставити під сумнів традиційне уявлення про війну як чоловічу домену, наголошуючи на тому, що жінки також відіграють важливу роль у цей час.

Можемо бачити не лише фізичну силу та мужність жінок, але й внутрішній бій, який вони ведуть зі своїми власними страхами та невпевненістю. Кожна долає перешкоди, аби виконувати свої завдання та допомагати країні, зберегти своїх дітей.

2.2 Інформаційний привід та цільова аудиторія

Метою написання матеріалів було бажання висвітлити життя жінок в умовах війни. Мені було важливо поговорити з жінками різних професій та зрозуміти, як війна змінила, зламала чи воскресила їх після трагедій чи втрат близьких людей.

Кому може бути цікавий мій інформаційний доробок?

1. Дівчата/жінки, що захищають країну на передових позиціях, які кожного дня воюють фізично за нас та морально за себе, адже патріархальний устрій занадто сильно вкорінений у наших мізках. Дуже

часто чоловіки не приймають жінок-воїнів та вони мають «вигризати» своє місце та зайвий раз доводити свою значущість.

2. Жінок, що цікавляться темою гендерної рівності та оцінки роботи кожного українця однаково, незалежно від статі.

3. Людям, яких цікавить доля жінки під час війни, що вона переживає та через що проходить.

4. Чоловіки, які ставляться до жінок як до сильних особистостей, які нічим не поступаються їм.

5. Людям, які хочуть зануритись у тему жінки та війни, провести паралелі між іншими війнами росії та України, збагнути, наскільки циклічна

Цільовою аудиторією мого інформаційного продукту є:

1.Науковці: Люди, які цікавляться історією та бажають дослідити роль жінок у воєнних конфліктах, їхній внесок, досвід та вплив на події.

2.Феміністична орієнтована аудиторія: Люди, які зацікавлені в розумінні гендерної проблематики та хочуть дослідити роль жінок під час війни, нерівність, з якою вони стикалися, а також способи, якими вони вплинули на зміни суспільства.

3.Ветерани війни та їх сім'ї: Люди, які мають особистий досвід війни або їхні близькі були залучені у воєнні події, і будуть цікаві розумінням ролі жінок під час війни та їхнього внеску.

4.Соціальні активісти та громадські діячі: Люди, які цікавляться підтримкою прав людини, рівності та жіночих прав і бажають розуміти роль жінок під час війни як підтримку своїх аргументів та змін суспільства.

5.Журналісти та творці контенту: Люди, які хочуть створювати матеріали на цю тему, розкривати історію жінок під час війни та їхній внесок, а також вивчати способи, якими ця історія може вплинути на суспільну свідомість.

Важливим аспектом у написанні у мене була візуалізація (також за допомогою фотоматеріалів). Історія у фінальному вигляді завжди працює

комплексно з візуальною складовою. Тому частину даних необхідно візуалізувати, а не передавати текстом.

Текст та візуалізація завжди мають доповнювати одне одному, а не повторювати. Ми добре запам'ятовуємо історії. Коли ми забули якийсь факт, нам простіше згадати історію, і вже вона підштовхне нас до нього.

2.3 Прогнозовані результати втілення матеріалів

Прогнозованими результатами втілення роботи є:

- **Збільшений інтерес громадськості:** Очікується зростання інтересу громадськості до історії та досвіду жінок під час війни. Люди будуть активно шукати й вивчати історичні матеріали, документальні фільми, книги та журнали, що розкривають цю тему.

- **Посилення свідомості:** Ці матеріали можуть сприяти підвищенню освіти та свідомості щодо ролі жінок у воєнних конфліктах. Вони дають можливість краще розуміти внесок жінок у війну, їхню мужність, жертвовність і силу.

- **Визнання жіночого внеску:** Втілення матеріалів на цю тему може привернути увагу до важливості визнання жіночого внеску у військових діях. Це може вплинути зміну уявлень та стереотипів, пов'язаних з жінками під час війни, і збільшити визнання їхньої ролі та досягнень.

- **Вдячність та вшанування:** Історії жінок під час війни можуть підсилити вдячність та вшанування до тих, хто ризикував своїм життям і віддавав величезний внесок у боротьбі за незалежність.

Я як автор, вважаю, що презентований інформаційний доробок має бути використаний та популяризований також в аудіо та відеоформатах. А саме таких, як:

- У соціальних мережах громадської організації «Марш жінок».
- Платформа ютуб на каналі Маші Єфросініної у проєкті «Незламна мама».

- Аудиоподкаст разом з «Bromance podcast».

II. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. “Сторітелінг для очей, вух та серця”: 10 цитат з презентації книги Марка Лівіна. URL: <https://bazilik.media/storitelinh-dlia-ochej-vukh-ta-sertsia-10-tsytat-z-prezentatsii-knyhy-marka-livina/>.
2. 5 Ways Conflict Prevents Girls and Women From Being Equal Everywhere. URL: https://equaleverywhere.org/story/5-ways-conflict-prevents-girls-and-women-from-being-equal-everywhere/?gclid=Cj0KCQiA8t2eBhDeARIsAAVEga0Z9dRL9slAaigHg1w47bX2pvvno9PBbNkJvv3jHRVlg29tWfwpPJMAsbqEALw_wcB (accessed date: 27.01.2023).
3. Куцай Т. І. Сторітелінг як важлива інформаційна технологія та днк інформації. Інтегровані комунікації. 2019. №2 (8). С. 42–46.
4. Facts and figures: Ending violence against women. URL: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures> (accessed date: 27.01.2023).
5. Financial Times. Financial Times. URL: <https://www.ft.com> (date of access: 22.11.2022).
6. Forbes. URL: <https://www.forbes.com> (date of access: 22.11.2022).
7. Guiding documents. URL: <https://www.unwomen.org/en/about-us/guiding-documents> (accessed date: 27.01.2023).
8. The New York Times – Breaking News, US News, World News and Videos. URL: <https://www.nytimes.com/> (date of access: 22.11.2022).
9. Захарченко А. Інтернет-медіа. Крок. https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/281622/mod_resource/content/1/Internet-media_Zakharchenko.pdf.
10. Калініченко Б. М. Явище інформаційної війни в українських засобах масової інформації. Науковий журнал «Політикус». 2020. № 2 С. 88–91.
11. Кролевська К. Бізнес і сторітелінг: Давай зробимо це. URL: <https://medium.com/@krolevska/storytelling-how-to-6582c030939a>.

12. Павлова О., Тертиця О. Сторітелінг як ефективний засіб нейромаркетингових комунікацій сучасного бізнесу. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С. 252–254.
13. Радченко Я. Сексуальне насильство під час війни: що ми знаємо і як можемо протидіяти? Гендер в деталях. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/dosvidy-viyny/sexualne-nasylstvo-pid-chas-viyny.html> (дата звернення: 27.01.2023).
14. Сваюля І. Жінка під час збройного конфлікту: від жертви до миротворця. Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. 2017. Вип. 43. С. 127–133. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/download/9419/9353> (дата звернення: 27.01.2023).
15. Цимбаленко Є., Соколова, К. Трансформація журналістських жанрів (на прикладі інтернет-медіа). Інформаційне суспільство. 2013. № 17. С. 80–83.
16. Що таке сторітелінг. URL: <https://smartik.kiev.ua/shcho-take-storitelinh/>.

III. АВТОРСЬКИЙ ДОРОБОК

«ХАРКІВ'ЯНКА ОКСАНА ПРО ЖИТТЯ З МОЛОДШИМ СИНОМ ЗАКОРДОНОМ»

Восьмирічний Артур з Дніпра, Україна, можливо, і пережив бомбардування рідного міста, але психологічні шрами залишаться з ним назавжди.

У Дніпрі йому прийшлося прокинутись, як і всім українцям, о 4 годині ранку від звуків вибухів. Коли йому з матір'ю Оксаною вдалося виїхати з міста поїздом для евакуації, хлопчик плакав від страху, переживанням за татом. Артур перестав говорити і посміхатися.

"Після всього, що він побачив і почув, після вибухів і уламків, він замовк, – розповідає Оксана. "Близько 2 години ночі щонаочі він прокидається, намагається втекти і сховатися. Це тому, що в цей час зазвичай починались вибухи у Дніпрі".

Щоб не завдавати психологічної шкоди дитині, родина вирішала виїхати з Дніпра, залишивши чоловіка.

ШЛЯХ ВІД ВІЙНИ. ДНІПРО-ХЕЛМ-ВАРШАВА

– Пані Оксано, розкажіть, будь ласка, як ви виїжджали з України, куди прямували?

– «О 9:00 3 березня ми з сином Артуром та чоловіком Олегом виїхали до ЖД станції Дніпра. Багато людей, страх, сльози, відчуття нерозуміння найближчого майбутнього. Все це відчувала кожна душа на цьому вокзалі. Поліція встановила огороження та ми стали у чергу щоб сісти на поїзд Дніпро-Хелм», – каже Оксана.

Дорога за кордон. Дніпро- Хелм- Варшава.

Як розповідає хлопчик, йому було дуже тісно, душно та страшно. Артур не розумів куди вони з мамою їдуть, чому так багато людей та чому поліція не дозволяє зайти у вагон його тату Олегу. Мати Оксана лише дивилася на сина, та говорила: «Все буде, добре, так потрібно. Твій батько залишиться боронити неньку-Україну».

Потяг торкнувся та мати з сином поїхали довгою дорогою. З міста Дніпро до міста Хелм (Польща) дорога становить 22 години, не враховуючи час на кордоні.

– Кордон зайняв не багато часу, 2-3 години стояли у черзі на паспортний контроль на території України та Польщі. Пройшло все швидко та о 10 годині ранку 4 березня ми були вже у місті Хелм, – розповіла мама Артура.

З 3,2 мільйона дітей, які, за оцінками, залишилися у своїх домівках, майже половина може зіткнутися з ризиком нестачі їжі.

За словами дніпрянки Оксани, на вокзалі Хелм. Була велика кількість волонтерів Польщі, а також небайдужих українців, що давно проживають закордоном. Родина одразу знайшла допомогу, волонтери дали багато їжі, води, а також надали квиток у Варшаву. Та вже тоді Оксана розуміла, що забути про війну вона не зможе.

– Я не думала, що ми так важливі іншим. Я думала, що поляки будуть не задоволені, що ми приїхали, бо вважала, що люди не вірять у те, що відбувається в Україні – каже жінка.

ЖИТТЯ У ВАРШАВІ

Минуло 5 днів з приїзду родини до Варшави. Оксана та Артур заселились до хостелу пана Алекса (польський волонтер, приватний підприємець, власник хостелу за межами Варшави).

– Ми сином приїхали у хостел. Нам надали кімнату, ліжка, посуд. Там я познайомилася зі Стасею, вони з сином Сашком приїхали із Фастова. Ми проводили кожен день разом та одного дня, я розповіла про своє бажання якось допомагати країні, адже ми в безпеці, і тепер можемо допомагати Батьківщині. Разом із Стасею ми виходили на вулиці та збирали допомогу для українців, спочатку було незручно, я не звикла випрошувати допомогу та ми розуміли, що просимо не для себе, а для українців, що залишилися в Україні. Перехожі пропонували гроші, одяг, їжу та ліки, за гроші ми купували якісний одяг на знижках та різне продовольство, щотижня відправляли все автобусом в Україну, перевізник навіть не брав з нас кошти, добра людина. – говорить Оксана.

Артур почав навчатись у школі за місцем знаходження хостелу (Варшава, Марки). Школа безкоштовна для українських біженців. За словами Артура, школярі зустріли з повагою, хотіли починати дружити та запитували про бомби, ракети. Тепер мама Оксана могла піти на роботу та ще більше допомагати рідній країні.

– Як тільки я зайшов, всі дивились на мене. Було незручно мені. Але після першого уроку, це була математика, до мене підійшли однокласники та почали цікавитись про вибухи. Я їх розумів, але не знав як відповісти, тому почав показувати руками та своїми емоціями. Вони були в шоці.

Школа у Варшаві, яку відвідував Артур.

Навчання у польській школі починається з 7 років. У Дніпрі Артур був у 2 класі, поки військо росії не розпочало повномасштабну війну. Тому, Артуру прийшлося починати навчання у 1-А класі другого семестру., він згадує:

– Я вчив абетку, малював букви та вчив їх вимовляти. Потім ми робили різні поробки. Їх було дуже-дуже багато. Майже весь час ми робили руками

різні предмети та прикраси. Мені це подобалось та я все приносив та показував мамі. Часто ввечері ми з мамою, Сашком та тьотою Стасею йшли гуляти містом та згадували мирні часи. Я розповідав як весело було проводити час з татом та мамою в Україні, інколи нам вдавалося додзвонитися татку, він пішов на фронт та захищав нашу державу.

– Які моменти з «мирного» життя Ви згадували разом із сином?

– Нашою традицією були прогулянки в парку біля нашого будинку, ми це робили дуже часто, влітку син катався на велосипеді чи на самокаті, ми купували морозиво, піцу, пили коктейлі на обговорювали свій день, свої проблеми, знали б ми тоді, що все це зовсім не було проблемами в порівнянні з тим, які проблеми українці мають зараз. Взимку ми по черзі катали сина на санках та він спускався з снігових гірок. Був прекрасний час. Зараз я розумію, що багато українських дітей замість звичних розваг сидять в підвалах або в будинках, бо надворі може бути небезпечно. Мені як мамі дуже боляче розуміти, яке дитинство в українських дітей. (Оксана плаче)

Кролик на Великдень руками Артура на уроці праці у польській школі.

Артур, скажи, що тобі більше всього запам'яталось під час навчання у польській школі?

– Те, що немає домашніх завдань. Все робили на уроках, вчили, а в гостелі відпочивав та грав з друзями. А ще, найбільш всього те, як ми робили театральні вистави. Частіше збирались вчителі, ми їм показували різні вистави з казок, а за це давали смаколики. У червні у Польщі святкують день родини. У цей день ми робили виставку, співали пісні, інші однокласники розповідали вірші, – каже хлопчик.

Артур під час вистави на День родини.

Після 24 лютого відбувся найбільший рух через українсько-польський кордон. За даними Прикордонної служби Польщі, 15 вересня кордон перетнули 6,286 млн біженців з України. Проте не всі українці залишилися в Польщі. Деякі подалися далі на захід або повернулися додому, інші приїхали до Польщі з Румунії, Угорщини чи Словаччини, де перетнули кордон ЄС.

Абсолютним рекордсменом щодо вибору притулку для біженців від війни в Україні є Польща. Саме тому, величезну кількість гуманітарної допомоги поляки надавали українцям-біженцям та відправляли в Україну.

Артуре, ти пригадуєш як поляки допомагали вам?

– Ми з мамою ходили на вулицю Дужа (Duża). Там знаходилась інша школа та було багато українців. Саме там видавали волонтери одяг, доглядові речі, іграшки, їжу, воду.

– Для того щоб отримати речі, ми оформлювали PESEL та приходили з ним та паспортом щоб отримати речі. – додала Оксана.

PESEL (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności) –це номер загальної системи електронного обліку населення, іншими словами цифровий символ, що призначається фізичній особі та дозволяє ідентифікувати її. PESEL налічує 11 цифр та містить інформацію про дату народження людини, її стать, порядковий номер та контрольний номер.

– Ми брали речі для більш теплих часів, так як коли їхали з Дніпра, я взяв 2 футболки, штани як у футболістів. Мама взяла майку. Ми дивувались як багато було одягу та поки ми були у черзі, його ставало ще більше. Мама казала, що не очікувала такої допомоги від незнайомих нам людей. Велика кількість волонтерів носили великі коробки з одягом, взуттям, їжею, іграшками. Як доходила черга, нас реєстрували та підходила дівчинка-полька щоб допомогти підібрати одяг потрібного розміру, взяти їжі та вписати дані на папірець, – додав Артур.

– Поки ми ходили, дівчинка-волонтер клала нам все те, що зовсім непотрібно. Купу речей, купу кросівок, штанів, верхнього одягу. Казали, що нам це не треба, просили прибрати, а вона лише відповідала що це все тільки для нас. Але все ж ми змогли залишити це тим, кому дійсно потрібно більше ніж нам, – додала мама Оксана.

Ось така українська совісна душа.

– Оксано, що ще ви робили в Польщі, як зараз Ваш чоловік?

Влучне питання, так як мій чоловік пішов воювати, від нього я чітко розуміла, що потрібно нашим воїнам, на роботі я збирала гроші для необхідної солдатам техніки. Зі мною працювали як українці так і поляки, я працювала у фірмі копірайтером, мені пощастило з освітою, і не довелося йти працювати на завод, та я б і не змогла, адже там такий графік роботи, що я б не могла забирати сина зі школи. За зібрані гроші одного разу ми змогли купити навіть дрон, востаннє я так раділа, коли ми з чоловіком купили квартиру. Та зазвичай ми купували: балістичні окуляри, військові ранці, наколінники, форму, нижню білизну (часто білизну шили самі та купували оптом, адже взимку хлопці та дівчата не можуть прати білизну, тому їй потрібно було багато), купували балаклави, рукавиці, засоби гігієни, особлива проблема була в цих засобах для жінок, колись дівчина-воїн поросила собі гребінець, бо її загубився, а вона не розчісувала волосся вже 2 тижні, не уявляю як їй було.

Як ви з сином справлялися без чоловіка, важко було без знання мови?

Я з дитинства була самостійною дівчинкою, могла сама вирішити усі питання та коли одружилася, я могла розслабитися та менше нести на своїх плечах, але війна повернула все з ніг на голову, тому довелося згадувати, як це ходити та вирішувати усі проблеми самостійно, але я не скаржуся, це не було так складно, складно було лише тому, що ми обоє сумували за нашим татком та чоловіком Олегом, я щохвилини переживала за нього, як він там на фронті. Щодня мій ранок, як і кожного українця, починався із читання новин, сліз та болю. Розуміла, що я тут, в безпеці, а багато українців живуть в реаліях війни і тоді я розуміла, що маю ще більше працювати заради перемоги в Україні, нам із сином дуже хотілося додому, в Україну, та чоловік говорив, що ще рано.

ЯКИЙ СТАН ЖІНОК В УМОВАХ ВІЙНИ?

Інтерв'ю зі студенткою Вікторією Кріпак

Вікторії 23 роки, вона приїхала до Польщі на навчання кілька років тому з Черкас, розташованих за 200 км на південний схід від Києва. Війна застала її, як і багатьох її однолітків, за кордоном. Їй вдалося кілька разів відвідати свою родину з початку конфлікту.

– Кожного разу, коли повертаюся додому, серце стискається від болю, а моя ненависть до росіян зростає. І я все більше ціную, що в Польщі мені безпечніше.

Інтерв'юер: Що ви відчули, коли перетнули кордон вперше з початку війни?

Вікторія: Коли ми в'їхали в Київ і я побачила всі ті будівлі, чи, власне, те, що від них залишилося, моє серце розривалося. Я все це бачила в новинах, переживала, але це не те саме. І тоді в мені було ще більше ненависті та злості. Коли побачила свій будинок, я не могла повірити, що він досі стоїть. Але найбільше мене шокувало те, що люди більше не реагували на сигнали тривоги. Така байдужість. Можливо, це сталося через те, що я тут, у безпечному місці, і я до цього не звикла. Це дивне відчуття, коли ти не відчуваєшся безпечним у своєму місті. Не знаєш, куди бігти, не знаєш, що робити. Ви йдете в якийсь магазин і не знаєте, чи скоро туди влучить ракета. Але люди хочуть жити далі. У серпні я була на весіллі дядька, який служить в ЗСУ, та після весілля одразу повернувся на фронт у Донецьк. «Свято» було без води та світла, бо був блекаут.

Інтерв'юер: Знову запитаю про емоції.

- Я відчувала злість. Я сама не знала, що я можу так когось зненавидіти. Найбільше мене лякало те, що можуть ображати дітей. Я намагалася зрозуміти, навіщо вони це роблять, але кожен раз, коли читала новини, я вибухала. Моя бабуся розповідала мені, що росіяни під час Другої світової війни робили все, що хотіли. Тепер те саме... Я їхала через Бучу

дорогою, де раніше лежали тіла. Я знаю цю дорогу, і, коли ми заїхали, у мене перед очима були всі ці фото і відео. Зараз це боротьба сама з собою, коли я розмовляю з білорусами російською.

Інтерв'юер: Чи є для Вас добрі громадяни росії?

– Для мене нормальних росіян більше немає. У мене були друзі з росії. Деякі люди все ще стежать за мною в соціальних мережах. Вони нічого не коментують, навіть коли я пишу різкі тексти на їх адресу.

Інтерв'юер: Ваша родина хоче, щоб ви повернулися до Польщі?

– Коли я прийшла до мами, вона навіть хотіла мене вигнати з дому. Але коли вона відвідала мене в Польщі в середині березня, я побачила жах в її очах. Коли ми вийшли з квартири, летів цивільний літак. Я її не впізнала. Вона шукала, де б сховатися. Я розмовляю з нею, вона не відповідає. Вона вимкнулася. І моя ненависть зросла ще більше. Лише через два тижні вона відчула себе трохи безпечніше.

Інтерв'юер: Ви очікували війни?

– Я думала, що буде війна з жовтня 2021 року. Якщо олігархи тікали, було зрозуміло, що щось трапиться. Я з родини військових, і ми отримали сигнали, що щось відбувається. Наші військові готувалися до «чогось більшого». Але наше суспільство було розділене. Більшість не вірили, що буде війна. Люди очікували більше санкцій, але не кидання бомби в центрі столиці. Я не панікувала, але не розуміла, що саме може відбуватися. Чесно кажучи, я попрощалася з батьками в голові ще до того, як все почалося. Я навіть склала план. Я думала, що мені робити, якщо станеться найстрашніше – переїхати чи забрати тіла... Це було жахливо. Через місяць, коли я трохи охолочу, подумала, що мало з'їхала з глузду від цього всього..

Інтерв'юер: Ви плануєте залишитися в Польщі?

- Тепер так. Кілька років тому я приїхала сюди і хотіла повернутися після навчання. Місяць тому я зробила висновок, що війна триватиме, можливо, навіть роками. Тому я допомагаю. Я сказала мамі, що почувуюся тут як удома.

«ЖІНКА ПІД ЧАС ВІЙНИ. ЯК ЗБЕРЕГТИ СВІЙ ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН?»

Марина – психолог Львівського центру обслуговування ветеранів ЗУНР, який надає безоплатну юридичну, психологічну та соціальну підтримку воїнам та їхнім родинам. Вона звикла бачити солдатів, які служили на Донбасі з 2014 року. Але оскільки в лютому почалося повномасштабне вторгнення росії в Україну, її робоче навантаження збільшилося.

«Вони живуть у напрузі і весь час чують вибухи, тому їм важко звикнути до життя без ейфорії виживання», – розповідає Марина, жінка з пронизливими очима, серйозним і владним виразом обличчя. «Є відчуття, що вони бачили те, чого більшість людей не бачили, і це дає їм право бути агресивними. Найпростіший спосіб викинути це все – випити або зловживати наркотиками».

Центр працює вже сім років. Його інтер'єри нагадують кабінет лікаря з бездоганно білими стінами та дверима, освітленими сонцем, яке проникає з вікон, що виходять на вулицю. На головній рецепції колориту додають українські прапори та записки пацієнтів.

Кімната Марини дуже схожа: її письмовий стіл охайний, на ньому лежить маленька купка книжок і щоденник, куди вона записує свої зустрічі. До її клавіатури прикріплена записка, щоб зателефонувати одному з пацієнтів, а біля її комп'ютера з гуманоїдного горщика виростає маленька рослина. Решта кімнати майже порожня.

– Як заспокоїтися, коли «накриває»?

– Дозволь собі посумувати, а потім запитай себе, чи достатньо я страждав і що хорошого я можу зробити для себе після цього. І якщо наші страждання циклічні, ми повинні відповісти собі чесно: яку користь я маю від того, щоб бути жертвою. Завжди є додаткова вигода.

З початку російського вторгнення 24 лютого вона дає кілька консультацій на день і загалом має близько 30 пацієнтів.

«Більшість людей, які приходять до мене, – це жінки, які мають чоловіків-військових. Я багато чую про зростання кількості розлучень після 2014 року. У сім'ях часто виникають конфлікти, коли чоловіки повертаються додому з війни», – каже Марина. Вона описує цих жінок як людей, які страждають від вторинного посттравматичного стресового розладу, форми дистресу, який виникає через те, що вони переживають наслідки травми іншої людини.

Марина каже, що розмовляла з багатьма жінками, які обурюються, коли їм доводиться грати роль і матері, і батька для своїх дітей, поки їхні чоловіки воюють.

Марина вважає, що її особистий досвід труднощів і радості додають їй сили продовжувати підтримувати тих, хто потребує психологічної допомоги.

«Мої колеги також здивовані [моєю стійкістю], що я можу це зробити», – усміхається вона.

Але нещодавно Марина була стурбована новою подією в особистому житті. Її 24-річний прийомний син Реван, про якого вона піклувалася, коли йому було дев'ять, наполягав на тому, щоб піти в армію з початку вторгнення. Вона прокручує свій обліковий запис Facebook на своєму телефоні, щоб спробувати показати його фотографію, але екран постійно зависає через погане з'єднання Wi-Fi в її офісі.

«Ми обидва багато плачемо [коли говоримо про це]. Я не можу пройти через це знову. Я кажу йому, що просто хочу, щоб він залишився живим, але врешті-решт я повинна поважати його вибір», – каже вона, її очі туманні.

Розмова про Ревана викликає посмішку на обличчі Марини. У 2017 році він знявся в українському реаліті-шоу «Топ-модель по-українськи» (супермодель в українському стилі), і вона описує його як «брутального вигляду, але абсолютно привабливого». Вона каже, що подивилася кожен епізод, крім одного, де він розповідав про насильницьку сім'ю, в якій він

народився, і в дитинстві його побили так сильно, що "стіни були в крові". «Я не могла це чути», – каже психологиня.

Як ви розумієте свою відповідальність?

– Щоб зрозуміти, скільки завдань ви можете взяти на себе і якісно їх виконати, необхідно реально, без геройства оцінити свої фізичні можливості і рівень енергії для їх виконання. Волонтерство, робота, догляд за домом і дітьми одночасно – справа складна і не для всіх. Якщо ви берете на себе багато функцій, ви також повинні дозволяти собі проявляти негативні емоції, коли вони виникають. Бути витривалим добре, але важливо час від часу розряджати свій імунітет.

- Якщо необхідно, відпустіть ситуацію і подумайте, «що ще я можу з цим зробити». І навчіться передавати свої емоції близьким словами і спокійним тоном. Коли у вас багато справ, вам неодмінно потрібно виділити час для себе. Це масажі, йога, медитація, фітнес, танці – те, що допомагає відновити енергію.

Народжений батьком-азербайджанцем і матір'ю-українкою, Реван спочатку був дуже злим і регулярно кричав і кричав, коли залишав свій жорстокий дім, щоб жити з нею. Але з великим терпінням і ніжністю Марина допомогла йому адаптуватися до нового життя. Сьогодні вони дуже близькі один до одного. «Я не знаю, як хлопець, який виріс у російськомовному середовищі, став таким проукраїнським. Це мій найбільший біль і моя найбільша гордість», – каже вона.

У Марини призначена зустріч із новим пацієнтом, але перед від'їздом вона ділиться ще однією заміткою про еволюцію своєї роботи. «Я не знаю, що мене чекає [на цій посаді], але я знаю, що, порівняно з 2014 роком, солдати відчувають менше конфліктів щодо того, що вони роблять», – каже вона. «У минулому вони були менш впевнені в тому, що вони роблять, тому що не відчували, що вся країна під ударом. Але тепер усі впевнені, що вони борються за свободу своєї батьківщини».

«ВОЛОНТЕРСТВО – ЦЕ СТИЛЬ ЖИТТЯ»

Волонтерство – це вклад часу, зусиль і таланту в задоволення потреб, справу чи місію без фінансової вигоди. Волонтерство – це можливість присвятити частину свого часу, щоб допомогти людям у наших громадах. Волонтери підтримують наші громади та роблять свій внесок у них у власний унікальний спосіб, використовуючи широкий спектр навичок, знань та досвіду. А особливо у час війни.

Так, жителька Балаклеї Наталя Гончаренко, покидаючи свою землю через агресію путіна, не могла пройти повз покинутих домашніх тварин.

– Я розумію людей. Розумію, що перші дні повномасштабної війни – це страх, перш за все людина думає про свою безпеку. Але це не є оправданням за відповідальність, що несе кожен господар.

Оксана – мати 2 дітей: Коля 8 років та Марина 10 років. Перші години війни застали родину у святковий день, а саме день народження молодшого сина Колі. Як зазначила Оксана, відсвяткувати вони вже не змогли.

Наталя з врятованою собакою.

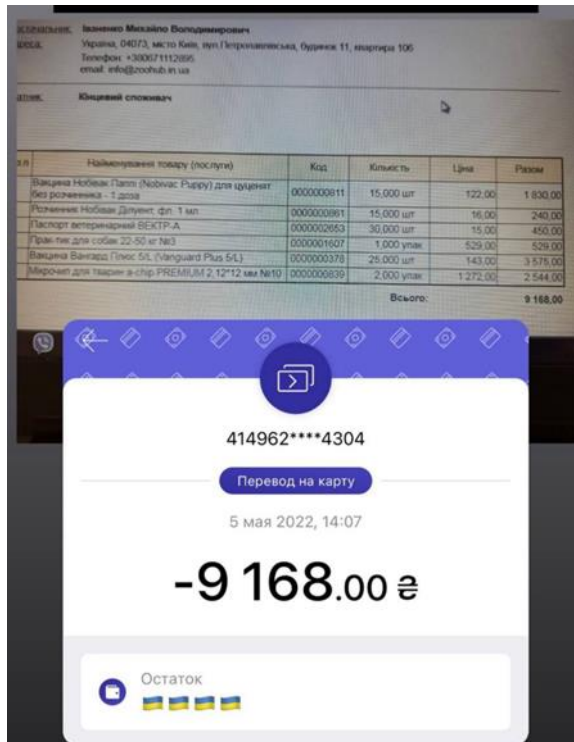
– Прокинулись, побачили, почули та зрозуміли, що треба прямувати до більш безпечного міста, – розповідає Наталя.

Поїхавши з чоловіком до залізничного вокзалу, Наталя отримала шок. Більше 20 собак та кішок бігають по вокзалу у пошуках свого господаря. Великі та маленькій породи собак, зі страхом в очах.

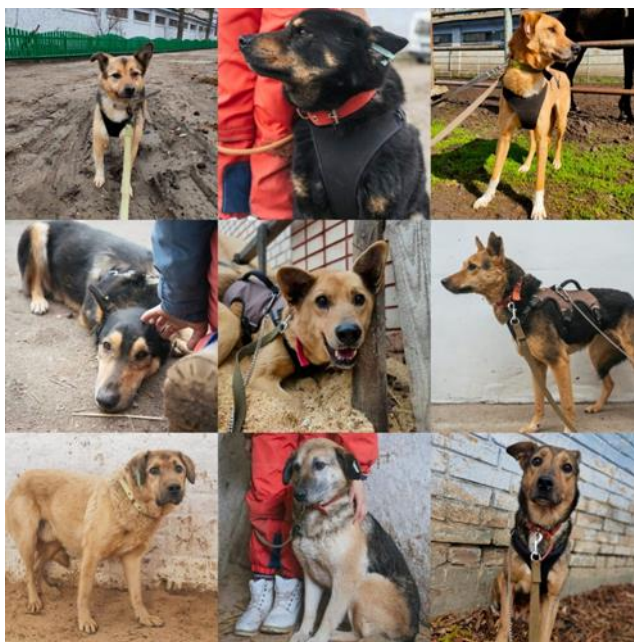
Тварини, що знайдені на вокзалі м. Балаклея (Харківська обл).

– Не передати словами, які очі були у цих тварин. Я дуже люблю собак та кішок, тож крізь цієї ситуації пройти я не змогла. Повернувшись додому, разом із сестрою знайшли місцевих волонтерів, які, незважаючи на те що 4 години назад почались гучні вибухи, почали допомагати сім'ям із Харківської області. Після цього ми почали активну волонтерську службу у м. Балаклея та тимчасово відклали можливість виїхати з міста. Я, мій чоловік Олег та сестра Іра відкрили в Instagram та Telegram збори для порятунку покинутих тварин. Збирали на евакуацію, корм, перетримку, ліки тощо. Велика допомога пішла від українців, ми не очікували, бо спочатку більший відсоток коштів заплатили із власного карману.

По всій території України волонтери працювали. Допомогали дорослим, дітям, тваринам, забезпечуючи їх теплом, їжею, одягом, ліками.

– На це кожен день витрачалось дуже багато коштів. Самі б ми не впорались. Виставляли у всіх мережах про допомогу, а особливо там, куди ми фізично не змогли доїхати, – каже Наталія.

Тварини, що знайшли нову родину з Харківської області.

Пост Намалі у Instagram

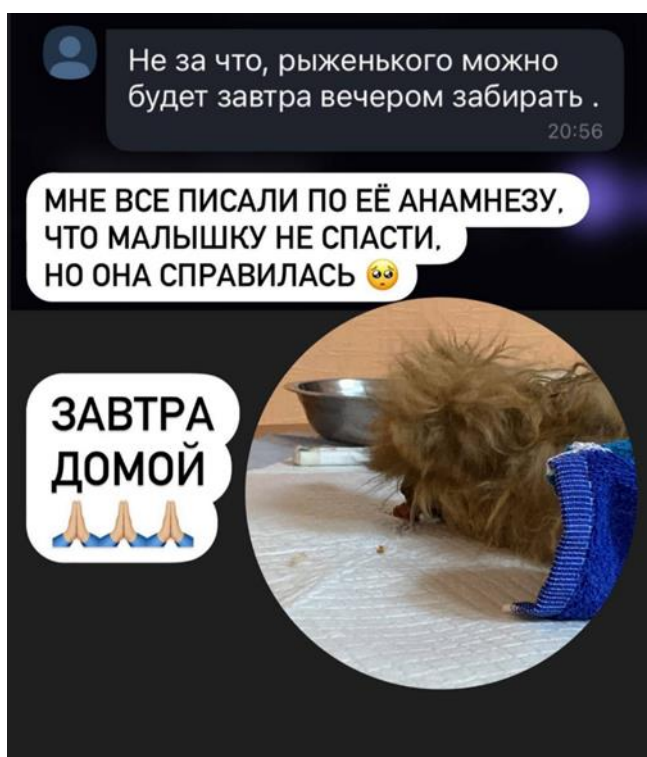
– Була одна цікава історія. Собака жила в області і під час обстрілу прибігла на позицію українських військових. Деякий час вона жила там, і солдати полюбили її. Однак залишатися в зоні бойових дій було небезпечно, тому Кресті евакуювали до притулку "Гостомель" неподалік від Києва, де на неї чекала нова родина. Так почався наш шлях евакуації тварин з Бучі та Ірпеня. Мабуть, це більш складний етап, оскільки це було дистанційно та відповідальність перекладалась на мого рідного брата Миколу. Він мешкав вже як 5 років у Києві. Почали з евакуації домашніх тварин з Бучі. Мені пересилали фото тварин, їх стан та травми. Дистанційно було організовано ветеринарну допомогу з однією з лікаркою столиці. Кристина Міган (волонтер, ветеринар клініки «Zoo32» м. Київ) та Микола взяли бус та поїхали в Бучу, дочекавшись, поки активна фаза агресії росії мине. Після цього вони поїхали у місто забирати тварин за координатами мешканців, що бачили їх.

– Найцікавіше, що як тільки волонтери викладали фото тварин з Бучі, Гостомеля, Ірпеня, одразу знаходились люди, що хотіли забрати собі

покинутих тварин. Так, з більше 100 врятованих тварин 60 вже знайшли своїх люблячих господарів, – розповідає Наталя.

Фото від брата Наталі: «У квартирі кошенята та їх мама».

Пост на сторінці Наталі. «Всі писали за її анамнезу, що маленьку не врятувати, але вона впоралась! Завтра додому».

–Безмежно дякую всім небайдужим. Дякую волонтерам за можливість рятувати людей, тварин. Ці люди мають велике серце! Я впевнена, що кожна тварина знайде свого господаря. Їх доля врятована та буде передана у люблячі руки, – додає Наталя.

«З ВІЙНОЮ В ОЧАХ, З ВІРОЮ В СЕРЦІ»

Юлія – українка, із Запоріжжя

Журналіст (Ж): Доброго дня! Будь ласка, розкажіть нам, як ви описали б своє життя під час війни?

Ю: Життя під час війни було надзвичайно складним і напруженим. Кожен день був сповнений неспокою і страху. Війна змінила все в нашому житті – наше мирне і спокійне існування стало неможливим. Були періоди посиленого обстрілу, бомбардувань і постійної загрози для нашої безпеки.

Ж: Я уявляю, наскільки складно було звикнути до такого середовища. Як ви впоралися з цим?

Ю: Було дуже важко. Але ми змушені були швидко адаптуватися до нової реальності. Захист власного життя та життя своїх близьких стало найважливішим завданням. Ми навчилися слідкувати за сигналами небезпеки, шукати укриття, дотримуватися безпечних маршрутів. Були моменти, коли нам доводилося жити у великому страху, але ми трималися разом, підтримували одне одного.

Ж: Я можу собі уявити, як важливою стала підтримка один одного в такі складні часи. Чи були у вас які-небудь специфічні виклики або проблеми, з якими ви зіткнулися?

Ю: Так, звичайно. Найбільшим викликом було забезпечити основні потреби себе і своєї родини – їжу, воду, ліки. В умовах війни звичайні речі, до яких ми звикли, стали розкішшю, доводилося «добувати» звичайні засоби гігієни. Але зараз вже все спокійно, ми із сім'єю переїхали до Полтави, тут спокійно, наскільки це можливо на території України.

ВИСНОВКИ

Було розроблено та втілено серію матеріалів у жанрі сторітелінгу та інтерв'ю, яких поєднує одна тема — «Жінка під час війни».

Представлений доробок призначений для привернення уваги до проблеми жінки під час війни, значущість її дій.

Для досконалого та повного висвітлення теми найдоречнішим, на мою думку, жанрами є саме сторітелінг та інтерв'ю.

Завдяки поєднанню рис журналістики та літератури та за допомогою структури оповіді від першої особи читач має змогу максимально близько сприйняти історію та проникнутися нею.

Продемонстровані матеріали висвітлюють різноманітні проблеми, які долають українські жінки під час війни, матеріальні складнощі, правові та адміністративні бар'єри, дискримінацію та стигматизацію.

Кожен із матеріалів і є частиною спільної тематики, висвітлює історії абсолютно несхожих людей: різного соціального стану, вікових категорій, способу життя та переконань.

Цільовою аудиторією даного продукту є: феміністично орієнтована аудиторія; соціальні активісти та громадські діячі; журналісти й PR-менеджери.

Серія матеріалів про жінок під час війни спрямована на інформування, підвищення обізнаності та сприяння підтримці та захисту жінок, які піддаються дискримінації під час війни. Представлена робота доводить, що один із найкращих способів досягнення поставленої мети — створення інформаційного продукту за допомогою таких жанрів, як інтерв'ю та сторітелінг.